

La consellera de Patrimoni, Susana Labrador, el tècnic de Patrimoni, Jaume Escandell i l'arqueòloga, Maria José Escandell, han explicat avui en roda de premsa unes troballes arqueològiques localitzades a Sant Francesc. La consellera ha destacat “que la troballa es va produir, arran d’una intervenció arqueològica preventiva, en un solar ubicat en el nucli urbà de Sant Francesc Xavier, on s’ha descobert una necròpolis bizantina, la segona documentada a l’illa de Formentera”.

Susana Labrador ha remarcat la importància d’aquestes intervencions preventives, que encara que per als promotors signifiquen una despesa extra, amb troballes com aquesta es justifica la defensa que fa el Consell “d’aquestes intervencions preventives perquè a Formentera hi ha molts tresors amagats i a base de fer aquest tipus d’intervencions van sortint”.

En la intervenció es varen descobrir 4 tombes en les quals hi havia enterrades com a mínim 12 persones, 8 adults i 4 infants, juntament amb altres elements d’aixovar, que han permès datar el jaciment a l’època bizantina, concretament al segle VII. Jaume Escandell ha declarat que “aquesta troballa és de gran interès des del punt de vista del patrimoni cultural, tenint en compte que es tracta d’un període del qual es té poca informació. Per tant, el seu estudi suposarà una aportació científica rellevant a la historiografia de l’antiguitat tardana de Formentera”.

Ara, el futur de la necròpolis dependrà del que decideixi la Comissió Específica d’Arqueologia, que és un òrgan consultiu creat l’any 2013 per assessorar el Consell en matèria d’arqueologia.

Protocol de les intervencions arqueològiques preventives

El descobriment de la necròpolis s’ha produït com a resultat d’una intervenció arqueològica preventiva prescrita per la Comissió Tècnica Assessora d’Urbanisme, Ordenació del Territori, Patrimoni Històric i Activitats del Consell. El Catàleg del patrimoni cultural de Formentera, aprovat juntament amb les Normes subsidiàries de Formentera en setembre de 2010, ja estableix que totes les remocions del subsòls previstes dins dels entorns de protecció dels jaciments arqueològics han de comptar amb control arqueològic.

Una vegada realitzada, la documentació que genera és valorada per la Comissió Específica

d'Arqueologia, el dictamen favorable de la qual és preceptiu per procedir a la concessió de la llicència d'obres.

Intervenció

L'arqueòloga i directora de la intervenció ha explicat que des de l'any 1916, en què Josep Colomines i Roca, va excavar, a la finca de can Gabino, tres tombes, dos d'època baix imperial i una de bizantina, no s'havia tornat a trobar cap enterrament d'aquesta època.

Pel que fa al jaciment ha concretat que també han aparegut 23 forats de conreu per plantar arbres, d'època posterior als enterraments. La troballa de les tombes se va produir quan el seguiment estava a punt d'acabar, i a la cantonada oest del solar es varen localitzar quatre retalls que varen acabar sent les tombes en qüestió. Les característiques d'aquest tipus de necròpolis trobades a les Pitiüses fan preveure que, amb tota seguretat, aquesta necròpolis s'estén cap a l'oest i sud-oest.

A les Pitiüses, a banda de la ciutat d'Eivissa, durant tota l'antiguitat, no va existir cap nucli poblacional. La gent vivia dispersa pel camp en unitats unifamiliars, segons ha afegit l'arqueòloga. Això va condicionar la vida dels habitants de les illes, i també la mort, ja que les distàncies amb la ciutat feien impossible transportar els cadàvers al cementiri de la Ciutat per raons òbvies, ja que el viatge podria haver durat dies, i no tota la família s'hauria pogut desplaçar, deixant les cases i el camp buits. Per aquesta raó, des d'un primer moment, en què els púnics colonitzen el camp, la gent s'enterra a cementiris familiars situats relativament prop de les cases on vivien. Durant les èpoques romana i bizantina, les necròpolis "rurals" se mantenen en funcionament.

En les conclusions s'ha pogut comprovar que les tombes, en un principi, estaven pensades per a contenir un únic individu, però que al final van ser reutilitzades. També han vist que aquestes persones varen ser enterrades sense taüt de fusta, relativament habituals a altres necròpolis, ja que no han aparegut els claus de ferro utilitzats per la seva construcció.

El moment final d'ús d'aquesta necròpolis se situa entorn al segle VII i aquesta cronologia s'ha pogut constatar gràcies a un gerret amb decoració pentinada que pertany al moment final de l'època bizantina a les illes. De moment no es coneix el moment exacte en que aquestes quatre tombes es varen construir. Habitualment, pel que s'ha pogut veure en altres casos, aquests sectors de necròpolis que van des d'època romana a la bizantina, tenen enterraments tant d'incineració com d'inhumació que van del segle primer al segle VII, aquí faltarien encara cinc-cents anys d'enterraments i, per tant, és fàcil deduir que aquest cementiri és molt més extens, segons Maria José Escandell.

Quant a malalties o altres aspectes lligats a la salut, la feina o la dieta d'aquests antics habitants de Formentera, aquests estudis estan pendents per ser realitzats per l'antropòloga. El que sí que es pot dir és que les persones que varen ser enterrades en aquesta necròpolis, devien ser pagesos que en gran mesura se dedicaven al conreu de les terres dels voltants. Si jutjam pels aixovars trobats, es tractaria de persones humils.

Els treballs han estat realitzats per l'empresa POSIDÒNIA, formada per Ricard Marlasca, J.M. López Gari i M. José Escandell.